

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 5.—Núm. 228.—Dissapte 17 de Desembre de 1904.

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial i que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret i lleys civils sino tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges i magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls plets y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

Civilisació espanyola

Si no fós que sempre es convenient tornar a recavar los despotismes dels absolutistas, republicans d'Espanya, casi que no valdria la pena de parlar-ne perquè no ha succeït res que nos vingues de nou. No obstant, lo fer l'asseveració d'un criteri ab circumstancies com la present, o sia tenint un aconseqüent demostru i recent que'l patentista, fa que aquella quedí ab major fermesa que quan se defensa en lo terribil teòrich tan sols.

Lo dia 8 del corrent, lo dia celebrat per l'Església Catòlica com a un dels més importants, y ab major motiu lo d'aquest any, tota la Cristianitat ha celebrat públicament sas manifestacions religioses, per cert ben lleugeres, fins en las Nacions més incrédules y més salvatjes del món: per que tot ser humà sab reconeixer lo dret innegable que té tothom a pensar y creure de la manera y ab lo que més bé li sembli, y sab reconeixer lo perquè lo posar imposicions sobre'l cervell humà es una tasca que repugna als sers menys civilisats de l'humanitat.

No és impossible que existeixi qui pretengui fer funcionar los cervells a mida del seu gust valentse de la força més brutal encara que exerceixen alguns quèfes d'Estat.

Més què dich? que és imposible que existixin tals sers? Tinch de confessar que m'he equivocat. En aquest moment llegeixo telegramas publicats per la premsa diària y m'entero agarrat dels sagnants sucesos ocorreguts ab motiu de la festa esmentada en la ciutat de Valencia... No; decididament no es sols a l'Amèrica ahont restan homes per civilisar; decididament la frase famosa de en Víctor Hugo es falsa, perquè encara es massa indulgent, encara ls creya més de lo que són, com falsa es la d'aquell estadista anglès que digué que l'Espanya estava destinada a desapareixer, perquè d'Espanya es una nació que o ja ha desaparegut o encara s'ha de formar puig que li manca la civilisació.

Lo més graciós es que tot això no es res; las demostracions que de tant en tant veym per diferents indrets d'Espanya no són més que'l preludi de las aspiracions d'alguns o tal volta dels molts que forman aquest Estat decadent; Avuy no són ningú encara, avuy no han conseguit tenir per ells la direcció de l'Estat y ja toptent Viva la República Viva la Llibertat! insultan, a qui no pensa com ells.

Que farien si disposessin de la direcció de l'Estat?

PERE B. TARRAGÓ.

Una nova etzegallada

Verdaderament aquests senyors de Madrid són incorregibles. Tots són tallats pel mateix patró; fins los qui més manyachs se presentan, los qui més procuran dissimular son modo d'esser, aprofitan la més petita ocasió que se ls presenta pera estendre més y més l'imperi de son burocratisme centralista.

Bé que recordará tothom com s'escarravaven los homes del Ministeri que acaba de deixar lo poder, pera assegurar l'èxit d'un memorable viatge: tot era protestes contra'l burocratisme, promesas de descentralisació (buen entendida) y seguretats de condonarnos a una regeneració nacional.

Ems hi hagué personas que de bona fe varen creure que tot allò era veritat; particularment entre nostres conservadors hi va haver forsa gent que's deixá seduir pels afalachs y las promesas.

Lo temps ha anat passant y res de

lo dit s'ha complert: tot ha seguit lo mateix camí; y ab idèntichs procediments y ab lo propi criteri migrat y absurdo de sempre, s'és anat desenrotllant la gestió governativa, de aquests senyors.

No és necessari buscar mo lt pera convèncersen. Ara mateix acabem de llegir una exposició que l'Ateneo Barcelonés dirigeix al Govern pera protestar d'una nova imposició dels centralistas madrilenys. Se refereix al projecte ja aprovat al Senat, sobre la inversió del material d'ensenyansa, que pera ésser lley sols li manca ser acceptat per l'altra Cambra.

Se tracta de proveir directa y uniformement a totes las escuelas de primera ensenyansa d'Espanya del material pedagògich necessari, cartells, llibres pera noys pobres, etc., enviantho y repartintho tot desde Madrid.

Encara una nova etzegallada. La ciencia oficial encarcarada y buida imposantse despotícament d'un cantó a l'altre de la península... Tot anirà fós en lo mateix motllo, sens atendre pera res lo criteri individual dels professors que són los únichs que en cada lloch y temps poden coneixe'ls medis d'ensenyament més apropiats y assequibles a las inteligencias dels petits alumnes. La lley passa per sobre d'això y suprimeix als mestres la facultat de poguer adoptar segons las circumstancies lo material pedagògich més convenient y adequat.

Es una cosa verdaderament sorprenent que's pugui portar lo despotisme fins a uns extrems semblables. Per tot s'ha d'ensenyar pels mateixos procediments y valguentse d'idèntichs medis com si no hi hagüés diferències profundíssimes entre las gents d'unas y otras regions d'aquest Estat, y com si lo que fós adequat a las circumstancies d'un lloch no hagüés d'esser forsosament impropri en extrèm, pera un altre diferent.

Veusaquí com serem obligats a acceptar pera l'ensenyansa de nostres noys uns medis materials que encara suposant, y és molt suposar, que sian moderns y progressius y adequats potser a las necessitats pedagògiques de las escuelas de Madrid; que és d'allí hont vindrán, és forsos que no s'adaptarán a las característiques de las de nostres pobles, y aquest nou entrebanch vindrá a afegirse a las dificultats quasi insuperables que suposan pera mestres y deixebles una llengua estranya y será una nova remora vinguda a dificultar més l'esforç necessari als primers pera despenders del rutinisme que presideix l'ensenyament Normal.

Y tot això pera protegir alguns industrials y aumentar lo cercle del funcionariisme burocràtic, fent cada dia més pesanta y més insopòrtable l'acció del centralisme imperant.

Esperem que personas més autorizadas que nosaltres s'ocupin d'aquesta qüestió ab l'extensió y deteniment que requereix y que's farán tots los medis possibles pera evitar aquesta nova intrusió del centralisme en nostra vida, que malgrat totes las paraulas y promesas dels seus homes és cada dia més despotich y més intransigent.

A veure si's convencerán ara'ls qui somican perquè en Maura ha deixat d'esser poder, que d'aquesta gent de Madrid no més cal esperar disbarats, tots són uns y sobre sas paraulas y promesas per sinceras que semblin, hi haurá sempre l'esperit de rassa, per sobre de tot hi ha aquest absolutisme latent o declarat, que en tots temps y ocasións ha sigut la característica dels dominadors.

Per això és de dòldrer que a casa nostra hi hagi encara qui's deixi enganyar ab retròriques més o menys llampanants.

Cal esserne convèntus; lo plet que'ls catalanistas debatim, no és una mera reivindicació històrica, és una qüestió de vida o mort. Si no volèm veurens arrollats per la riuada progressiva de l'humanitat,

sinó volèm veurens miserables y esfonsats, si volèm subsistir, es necessari que concentrem en nosaltres mateixos tota nostra activitat y tots plegats sens defalliments ni recansas nos aprestem a un esforç suprèm que nos deslliuri per sempre de la servitut humiliant que'ns aniquila.

PROSPER.

Sobre ensenyansa

Accedint als desitjos d'alguns amichs que s'interessan en la nostra campanya, publicuem avuy l'article de La Vanguardia, sobre ensenyansa a que feyam referència temps enrera.

Cotidianas.—Si el emperador de Alemania y rey de Prusia aadiésse a sus numerosas y loables aficiones la de lector de cotidianas, de seguro que se maravillaria de la estúpida noticia que ustedes van a oír: Alemania no tiene marina de guerra. Así escuetamente nos lo dice nada menos que un consejero de Instrucción pública; doctor en las Facultades de Filosofía y Letras y Derecho civil y canónico; catedrático, por oposición, de Geografía é Historia en el Instituto de... tente pluma; socio honorario de la Asociación del Magisterio Valenciano y del Ateneo Mercantil; expresidente del Ateneo de Valencia; exvocal de la Junta directiva de la Sociedad Geográfica de Madrid y otras muchas cosas más con sus correspondientes ex que el señor consejero, movido por encantadora modestia, emite en la portada de unos Elementos de Geografía que andan en manos de los bachilleres en agraz. Zabaleta, digo, zapateta con los elementos! Doscientas cuarenta y tres páginas en cuarto forman su texto, sin contar las 159 foliadas con números romanos. En la 37 de los arábigos se lee lo siguiente, al tratar de Europa:

«La marina de guerra asciende a 2. 172 buques de vapor y de vela. El orden de los Estados europeos por este respecto es: Inglaterra, Rusia, Francia, Suecia y Noruega; España, Holanda, Italia, Dinamarca, Austria-Hungría, Portugal y Turquía.»

No sé a qué demontres se afanan los diputados en discutir en el actual momento geográfico el proyecto de fuerzas de la Armada, cuando el consejero de Instrucción pública y catedrático de Geografía, coloca a España de golpe y porrazo delante de Italia y deja a la pobrecita Alemania sin una miserable cañonera.

¡Mal año para el príncipe Enrique de Prusia!

Y lo peor de todo es que ese desdichado libro sirve de texto en algunos institutos y los estudiantes lo aprenden de memoria, como si fuera un romance de ciego, mediante el pago de doce pesetas que cuesta, pero que no vale.

Para muestra basta un gazapo, pues si á enseñar fuéramos la colección entera, habría tela cortada sin temor de que en diez años de cotidianas se acabase. Tales son los libros a cuyas páginas se amamanta la niñez estudiosa; tales son los consejeros de doña Instrucción Pública.

Al autor habría que mauserarlo por la espalda, en castigo de haberlo escrito sin perjuicio de la pena que luego le impusiera el ministro de Marina del imperio alemán, por exoneración abusiva de cargo; á los catedráticos que recomiendan el libro los condenaríamos á servir ocho años de fogoneros en el Emperatriz Augusta; y el director del Instituto donde de texto rija, lo sentenciaríamos clementemente á perpétua lectura de la página treinta y siete.

Dos diros y pico cuesta en este país el saber que Alemania no tiene marina de guerra.

ALFENIQUE.

Nos horroritzem de pensar lo que

diria Alfenique si hagués d'aplicar lo quento a cert Institut que nosaltres coneixem. No seria pas poca la feina que tindrian los Tribunals!

De la meva cullita

Lo negre de l'Hospici

¡Tres quarts de dotze! Desde aqueix moment fins a las dotze no para'l bruyit, lo anar y venir, apresuradament, d'assilats, empleats, hermanas, pels llarchs passadisos de la Casa, filas inacabables de noys, de cara igual, tan igual, que tots semblan germans: caras blanques, ab la blancor de la falta de llum y aires purs que és lo pá de l'infantesa.

Al pati d'homes, lo característich rotllo dels muts, ab una conversa que no s'acaba may, ab una bellugadissa de mans, ab un seguit de ganoytas, ab uns crits guturals, que no's poden resistir gaire temps, donchs arriban a marejar, contrastant ab una llarga filera de cegos, parlant ab veu baixa, com tristos, com avergonyits, asseguts en un pedris, com si tinguessin por de fer nosa.

Y'l pati's va omplint d'homes que caminan ranquejant, de cara apolètica, indiferents a tot lo que'ls rodeja, esperant aquellans dotze que may acaban de tocar; comentant, uns, a sa manera, noticias d'un diari qualsevol que un d'ells llegeix ab dificultat, fenthi petar algun una bacanya, no de són, una bacanya anunciadora de la mort que en llur cara s'hi veu retratada... mentres los més s'apartan los uns dels altres com desitjosos d'esser sols.

Mentres tant los cambrers, escrupulosament escullits entre'ls més inútils pera tot, van portant als menjadors, l'un, lo pá tallat en quatre trosos, l'altre'l vi, en uns porronets microscòpics, enquistats en una immensa cistella ad hoc, que sembla un tros d'una arna gegantina, donchs tota ella está dividida en quadrats exactament iguals.

Se va sentint una remor, que obra l'apetit, de plats de ferro demunt del marbre de las taulas; las Hermanas atrafegadas, d'una banda a l'altra, donant ordres.

Uns quants sota-cambrers, passen, dos a dos, adelerats, portant ab uns samalès uns cossis de ferro ab aigua calenta, y surant una post pera que no's bessi l'aigua que servirá després de l'apat pera fregar los plats.

Y a tot això tocan las dotze, una campana de la Casa replica alegrement un ratet y poch a poch, sense pressas de ningú, se van omplint los menjadors. Arriban en aqueix moment las ollas del recape y tot queda en silenci, tots los patis buits, sols de tant en tant se veu un noyet ab un cantó a la mà que va a buscar aigua pera la seva secció. Hi ha vegadas que de cap a cap d'un pati o d'un corredor un noyet veu a un altre y'l crida: ¡to! y l'altre contesta ¡què hi ha 20! S'ajuntan, conversan uns segons y cada un ab lo cantó a la mà, poch a poch, s'entornan al lloch que'ls correspon, sense que la gana'ls fassi anar depressa; són pobres noys sense gana; per ells, l'hora de menjar és com una qualsevol de las del dia, matemàticament completa, repetida per igual, sense variant de cap classe.

Quántas vegadas l'hem contemplada l'escena descrita, buscant ab tosquaderia una nota que's separés de la monotonia, sense trobarla, tractant de minvar la tristesa que'ns produia tanta vida aparent, d'homes que agonitzan y de noys que no tenen gana y són blancs, iguals que si fossin germans!

Mes un dia, contemplant lo quadro, recordant personatges com qui

repeteix una llissó apresada de memòria, van ensopegar los nostres ulls en una novetat que'ns impresioná de debò; un dels sota-cambrers que portavan un cossi ab aigua calenta jera un negre!

La majoria dels del pati'l van mirar ab indiferència, alguns ab enveja, donchs nada menos, que'l seu carrell era del menjador de distingits, és dir, una vinya; alguns, poch, van veure en això feina llarga, grans conversas y motiu pera no passar lo temps ab tant d'aborriment. Nosaltres vam anar dret al bulto, a preguntar a qui ho podia sapiguèr, qui era aquell negre y per quin camí havia entrat a la Casa.

Havia sigut guerriller a Cuba, pràctic de la columna de Vara de Rey, era de Santiago de Cuba, y va recullir un moment en llurs brassos al general quan va caure mort. Al fèrse la pau, ferit, va venir a Espanya y al Sanatori de la Diputació'l van curar. Va arribar a quedar ell y tres o quatre infelissos més sense lloch ahont anar y la Diputació'ls va endossar a la Casa de Caritat.

Vaig fermhi amich y teniam las grans pláticas. Ara recordo que no l'he descrit. Era sech y alt, de moviments pesats ab un color de pell negre-terros, que feya agafar ganas de passarhi pedra tosca, ab un cabell que compensava a blanquejar, ab una expressió de cara que sembla que's burlés de tot, de molt pocas paraulas, molt bon cor y ab un frenesi per la catya, de la que sempre'n duya a la butxaca una ampolla, que si's volia ferlo parlar se'n hi havia de donar un gotet d'una que ell reputava per la mellor que havia begut en sa vida. Fumava y mastegava alhora cigarros de quarto guardant las puntas en una butxaca d'una guayabera de fil, resto del seu uniforme, y's posava'ls dias de festa un vestit negre y sombrero negre també y grandíssim, d'alas amplas. Allavors era quan més se sentia la necessitat de fregarli la cara ab pedra tosca.

Quan del típic pati de la tercera, no'n venia aquella remor dels noys que jugavan, quan los homes eran al carrer, y al pati sols restavam nosaltres prenent la fresca, pausadament sortia del menjador de distingits y s'anava acostant, lo negre, D. Joseph Liborio Acosta, com enfàticament se anomenava ell, s'asseya vora nostra y si no'l cridavam se quedava ensopeit ab los ulls baixos, las mans a la butxaca dels pantalons y xuclant lo cigarro sempre apagat.

Molt nos va costar l'intimarhi y no sé per quin motiu jo vaig inspirarli molta simpatia. Si en los moments de descans, al sortir del menjador me veyá assegut, capficat llegint, se acostava mansament, se'm posava'l costat y ni respirava mirantme de tant en tant ab respecte y carinyó.

PERE MARTELL.

(Acabarà)

LA FIRA

V Y DARRER

Y quin trágul hi havia. No s'hi podia donar un pas por sus vastos salones del cassino El Lauro. Aquella nit hi havia funció dramática, encomenada a una companyia d'aficionats de Reus que, capitanejada per En Cubells, se disposava a reventar La Resclosa, d'en Ignaci Iglesias.

Quin mareig pels acomodadors del teatre!

—Vostès són de la fila 6. Veuem, és aquest; deya'l Cristí, l'acomodador de la dreta, un espavilat fabricant de redecillas.

—Bé, y com s'hi podrèm ficar? preguntava ab evident mal humor; una dona grossa, molt ben emollada, tota plena de cintas y ab cinturó groch, preciosíssim, que li dibuixava divinalment son cosset dig-

Xocolates POBLET, de Tarragona

Aquesta antiga fàbrica pera complaure a sa nombrosa parroquia de Barcelona, ha establert en aquella ciutat un dipòsit, ahont los clients hi trovarán surtit de totes las classes que fabrica la casa **Poblet** y als mateixos preus que aquí. Lo dipòsit está instalat en lo **Colmado Pelayo**, Rambla de Canaletas, 9, Barcelona.

vot en contra dels esmentats senyors Masdeu y Caballé.

Esperem que'ls regidors com un sol home s'oposaran a un projecte tant descabellat, y que farán compendrer als Srs. Prat, Caballé y Masdeu que ja es hora de fer las cosas com cal, y que hi ha qüestions tant difícils —la de mercats entre ellas— que ne cessen un serio estudi y que no poden resoldres a la sombra, encara que siguin patrocinadas per *ponencias* que sembla que no tinguin altre interès que l'afany de notorietat y fer que's parli d'ells.

Los interessos de Tarragona, están molt per demunt de totes aquestas cosas y sobre tot hi ha que ésser serios. Com a broma ja ni há prou, cal que Tarragona desperti y fassi entendre als regidors que convinga que ab sa tranquililitat y ab sa vida no s'hi pot jugar.

S'han fet molts elogis de l'altar nou que s'estrena en la Catedral quan las festas de l'Inmaculada y que servirà d'aquí en endavant pera las grans solemnitats, substituint un altar de plata d'un gust depravat que feya temps s'acostumava a fer servir.

Es una preciosa construcció tallada en lo gòtic flamejant de la mellor época y que s'agermana perfectament ab lo magnífic retaule tan alabat de propis y estranys. Es de proporcions molt endevinadas, ben acabat y daurat ab tot lo cuidado necessari.

Aquest dossier-trono ha sigut projectat y construït pel tant conegut escultor d'aquesta ciutat, lo nostre bon amic en Félix Ribas, a qui havem tingut ja ocasió de senyalar a nostrés llegidors, altrás vegadas, com una de las personalitats que més contribueixen a conservar lo bon nom de nostra ciutat.

Tenim en:es que moguts pel més lloable zel, alguns respectables elements d'aquesta ciutat están fent treballs pera constituir una forta associació obrera, ahont los treballadors de totes classes puguin educarse y perfeccionarse a l'ensempe que trobar un medi de defensa contra las entitats de resistencia que ab l'excusa de mellorar la situació de la classe proletaria, moltes vegadas se la dirigeix y explota de la manera més arbitraria.

Aplaudirém tot lo que en aquest sentit se fassi y tenim confiança que l'idea a que'ns hem referit se portará a bon terme, intervenint hi com hi intervenen personas de seny y de prestigi y no essenthi extranya alguna entitat que ha proporcionat fins ara innegables beneficis a la classe obrera.

Fa uns quants dias que Tarragona sembla una població de la Manxuria ahont no's tracti més que de construir trincheras y fortificacions de tota mena.

Per tot arreu, rasas, pedras a munts, terras trabsalsadas, ab una pressa y una manera desusada que faria creure a qualsevol foraster que vingués, que s'està cercant algún tresor amagat per los remots temps del any del Saco.

Donchs, no senyors, se tracta senzillament de desenterrar plom, lo de las canonadas que'ls infelissos propietaris d'aquesta desgraciada ciutat han anat estenent pagantlas a preu d'or, moltes vegadas, y cedit a l'Ajuntament a cambi d'un mal servey fet ab unas canyerias de cartró.

Al capdevall, tot això no tindria res de particular si s'anés fent paulatinament y ab tranquililitat, procurant deixar la via ben arreglada y embrasant lo menys possible. Rés de lo que diem passa; ben al contrari, sembla que s'hagi apoderat de l'Ajuntament una veritable ràbia, com si preten-

gués trobar soia la terra la solució de tots los maldecaps que donan forosament uns presupostos horribles.

Senyors, que no s'acaba'l món tant aviat com es això ni Tarragona tampoch, per ara y tant; per més que poch a poquet ja'n sortirán ab la seva entre uns y altres. Y sobretot procurin deixar los carrers una mica bé, encara que hi vagi la brigada del Ajuntament al darrera.

Y'ls diners d'aquestas canyerias, donchs? Nosaltres nos crèyam que havian de servir per emplearlos en benefici del mateix servey d'aigües. Sembla que no será aixís, segons se'ns diu, sino per anar a la caixa municipal que está bastant tronada.

Pobres propietaris, que s'haurán pensat senyarse y s'haurán tret los ulls. Temps a venir, se quedarán sense bous y sense esque'l as a dir: sense canyerias y sense plom y sense aigua. Pobre Tarragona y pobres tarragonins, agregats a la gran ciutat del Serrallo!

En l'illustrat periòdich professional *Magisterio Aragonés* que veu la llum a Saragossa, número corresponent al dia 7 del mes que som, hi trobem lo següent comentari:

«En todas partes cuecen... majaderos.—Bajo sobre (y deploramos que anónimamente), hemos recibido un ejemplar del diario *LO CAMP DE TARRAGONA*, en el que se fustiga á un catedrático de Geografía que no sabe qué es rio.

Ya deciamos que el número de los majaderos es tan grande como el de estrellas, y hará muy bien *LO CAMP* si continúa fustigando á esos sabios de *biscuit*.

Las obras de misericordia son quince, porque la última es *desnudar á los mal vestidos*, y es labor de misericordiosos dejar en ropas menores, públicamente, á cuantos se visten de la ignorancia ajena.

Rogamos al anónimo remitente, si lee esto, que siga enviándonos los sucesivos varapalos. Aunque viejos y aunque retraidos, nos gustan aún estas escaramuzas y hallamos placer presenciando correrias de pseudo-sabios subidos malamente al candelerio.

Quien acaba con un error es como quien coge un gazapo; quien da cuenta de un *sabio* coge el conejar y el cado.

Farém arribar fins al confrare saragossá, las novas teorias pedagógicas que tanta fama han donat al senyor Montes.

L'altre dia va ésser fixat a la taula d'anuncis de l'Institut, lo següent escrit, quina copia'ns ha sigut enviada pel corrèu interior:

«*Calendario escolar de este Instituto para el curso actual hecho en vista de las disposiciones vigentes.*

Aparte los domingos y fiestas de guardar que establece la Iglesia y el 2 de Noviembre, que no fué lectivo, serán vacaciones:

1.º Por Navidades, desde el dia 19 del actual hasta el 7 del próximo Enero, ambos inclusive.

2.º El dia 23 de Enero, Santo de S. M. el Rey.

3.º Por Carnabal los dias 6, 7, 8.

4.º Por Pascua de Resurrección, desde 17 de Abril al 25 del mismo mes, ambos inclusive.

5.º Los dias 2 y 17 de Mayo, el primero por ser fiesta nacional y el segundo por cumpleaños de S. M. el Rey.

Lo que se hace saber á los alumnos para que no puedan alegar ignorancia en caso de faltar á la disciplina escolar.

Tarragona 14 de Diciembre de 1904.—El Director, *J. Ramonacho*.

Nos diu també'l nostre amable comunicant, que tan prompte'ls estu-

dians s'adonaren de la tremenda falta d'ortografia en que s'havia incorregut, se promogué un fort esvalot que obligá a corre-cuita a esmenarla.

Es sensible que'l Sr. Ramonacho incorri en l'imperdonable lleugeresa d'autorizar ab sa firma un document que no es un model de redacció y conté ademés disbarats com lo senyalat; y sensible és també que a la Secretaría d'un centre docent se cometin *planxas* d'aquesta naturalesa.

Senyors Ramonacho y Montes: no s'hi bal a fer *vromas* ab cosas tan serias com l'ensenyansa

Havem rebut lo número 37 de la *Revista Comercial Ibero-Americana*, *Mercurio*, corresponent a l'actual Deseembre.

Lo quadern actual no desmereix en res dels anteriors. Las ilustracions que conté són obras d'art y la part literaria és també de bona mena; figuranhi escriptors tant recomenables com lo senyor Rahola, Argenté, Posadas, Gener, Font y Sagüé, Beses, Canals, etc.

Tenim noticias de que s'está instalant un nou club ciclista compost del jovent tarragoní.

Molt celebrarem que l'idea tinga éxit, puig sempre ha de contribuir a desenrotllar aquesta afició sportivola.

Dos serán ab aquest los centres dedicats al cult de la bicicleta, ab lo que res hi perdrá, segurament, aquesta afició, que sempre l'emulació porta per fruits l'avens y la celebració de festas que agradan a tothom.

Demá, 18, se dona un gran concurs a la vehina vila de Vendrell.

L'orfeó Vendrellench, la Violeta, de Vilafranca, y la Lira, del Vendrell cantarán las sevas pessas més escullidas.

Per lo programa que havem vist, la funció promet ser de primer orde.

Sembla que aviat tindrem lo gust de tornar a sentir predicar lo doctor Colell, que tant bons recorts deixá a Tarragona.

L'Iglesia ahont pronunciará lo sermó será la mateixa parroquia de Sant Joan del Port.

Está cridant l'atenció del públich per la novetat y llimpiesa de las películas que exhibeix, lo Cinematògraf establert de fa uns quants dias a l'extrem de Llevant de la Rambla.

Pochs han sigut los aparells de aquesta classe que hagin merescut tan justos elogis, per lo qual no dubtem en recomenar a nostrés lectors que'l visitin, segurs de que hi trobarán un bell y agradós divertiment.

Avuy de dotze a dos quarts de duas, la banda del Regiment d'Infanteria Luchana executarà en lo passeig de St. Joan, las pessas següents:

1.ª Pas-doble «El Gruñidor».—Parés.

2.ª Fantasia, «Gigantes y Cabezudos».—Caballero.

3.ª Opera «Mefistófeles».—Boito.

4.ª Sarsuela «El Sr. Joaquín».—Caballero.

5.ª Pas-doble «Piedra Santa».—Yuste.

TEMPORADA D'HIVERN.—Elegants abrichs pera caballers: **Gabán Rus, Gabán sach, Gabán Inglés, Macferland, Fellisa o Samarra y Batin.**—*Preus económicos.*—**Sixto Villalba.**—Sant Miquel, 23, Tarragona.

—**Orfebreria religiosa y ornamentos d'Iglesia.**—**J. CABALLÉ GOYENCHE.**

Programa del concert que tindrà lloch demá en lo concorregut cañ del Centre per lo cèlebre concertista de bandurria Sr. Terraza y'ls reputats professors senyors Gols y Salvat.

- 1.ª «Campanone», Mazza.
- 2.ª «Lucrecia», Donizetti.
- 3.ª «Gioconda», Poncielli.
- 4.ª «Bohemios», Vives.
- 5.ª «Faust», Gounod.
- 6.ª «Massurka», Armengol.

—Convalecencias.—**Ovi Lecitina Giol.**

COSTUMS TARRAGONINAS

Darrereras obras de **D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL**

HERÈU Y CABALÉ... Preu: 2 ptas.

MONTERRAT... » 3 »

Se venen en l'estampa de Francesch Sugrañes.

—Neurastenias.—**Neurastèdogeno Sugrañes.**

Cansat de probar específichs sense cap resultat, l'únic que m'ha fet surtir espesíssim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenia, és lo vegetal «Azgar» del perruquer **CASALS.**

TIP DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9.

No existeix **ODONTOL** antisèptich dentífich mellor; ab lo seu ús constant se conserva la dentadura blanca, s'evita y cura ab tota seguretat las enfermetats de la boca y dents y calma prompte l'insoportable **dolor de caixals.**

De venda en totes las bonas Farmacias, Droguerias y Perfumerias.—Dipòsit: **DR. ANDREU**, de Barcelona.

EN VENDA

Ho está un local magníficament adornat, en punt molt cèntrich de la Rambla de S. Joan, y apropòsit pera instalharhi, ab poch gasto, qualsevol establiment luxós.

Pera details dirigirse a l'Administració de **LO CAMP.**

ACADEMIA CABBÓ

DIBUJ-PINTURA
ART DECORATIV

Unió-36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set a dos quarts de nou del mati.

Classe pera senyoretas.—De dos quarts de duas a las tres de la tarde.

DIBUJ.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set a dos quarts de nou del vespre.

Salvador Martí Güell
VETERINARI

Rambla de Sant Carles, 24
Telèfon 148

ESTUDI
de prácticas mercantils
baix la direcció de
D. Bartomeu Lartigau
Interventor del Banc d'Espanya a n'aquesta plassa

Preparació completa pera l'ingrés en l'establiment Establiment.
Clases especiales pera l'ensenyansa de la teneduria de llibres, cálculs mercantils, correspondencia comercial, reforma de la lletra inglesa, rodona y grega.

R. St. Carles, 20, 2.ª, esquerra

Se contestan las consultas relativas a l'establiment de comptabilitats especiales, balances y liquidacions de comerciantes, societats, testamenterias, etc., etc.

Academia Duarte
FUNDADA EN 1897
TARRAGONA

Desitjosos d'evitar a las familias lo greu inconvenient d'enviar a sos fills a ciutats populosas, residencia dels centres universitaris y animats pels brillants resultats que en nostra labor venim obtenint, havem organiat la Academia en forma convenient pera que nostrés alumnes puguin donar validesa acadèmica, a sos estudis, segons los convinga, en las Universitats de Barcelona, Saragossa y Valencia.

En lo próxim, com en los cursos anteciors, quedan establertas las enseyansas de **tots los grupos de las Facultats de Dret y Filosofia y Letras.**

Las clases comensarán lo dia 10 del próxim mes d'Octubre.

S'admeten internes, mitj pensionistas y externes.

Pera informes al Director
D. Francisco Duarte
advocat, Beneficiat de la Metropolitana, Palma, 2, segon.

LINEA DE VAPORS SERRA
PERA LIVERPOOL

Lo dia 19 Deseembre sortirà d'aquest port lo vapor **Serra**.
Admet càrrega y'l despatxa son agent don Modest Fenech.

Ibarra y C.ª de Sevilla
Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 22 Deseembre lo vap. **Cabo S. Martín**, son capitá D. Domingo Sancier, admetent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.

Lo despatxa son consignatari **D. Marián Peres.**

Servizio Italo-Spagnuolo

Linea regular de grans y ràpids vapors entre l'Espanya, Fransa, Italia Portugal, Alger y Marroch

Sortidas fixas y semanals del port de Tarragona pera Nissa, San Remo, Porto Maurizio, Onegia y Genova.

Sortidas quizenals y directas pera Marsella, Alger, Lisboa, Oporto, Setubal, Lagos, Fharo, Ohão, Portimao y Villarreal.

Servey directa sense trasbord pera Melilla, Tànger, Mogador, Mazagán, Casablanca y Saffi.

S'admet carga pera tots los ports del món, ab coneixement directa y trasbord a Genova o Lisboa.

S'admeten també passatgers de 1.ª y 3.ª classe.

Vapors de la Companyia:

Ausonía, Helvetia, Hispania y Alemania
Pera informes: **Sra. Vda. de Terré Astó**, Rebollo, 17.

«ILUSTRACIÓ CATALANA» REGALA UNA EDICIÓ

MONUMENTAL ILUSTRADA PER XIRÓ DEL POEMA DE MOSSÉN VERDAGUER «L'ATLANTIDA»

Surt cada diumenge.—Un any, pessetas 30.—Mitj any, pessetas 15'50.

Tres mesos, pessetas 8.—Mallorca, 287, Barcelona

PASTILLAS SERRA son las mellors pera curar la TOS

Y todas las enfermedades de l'aparell respiratori perque modiflean las mucosas, facilitan l'expectoració y treuen en un dia l'opressió del pit y la fatiga. Poden pendrer sens cap rill, puig no contenen opi ni morfina.

A TRES RALS CAIXA
FARMACIA DEL CENTRE DE MANEL FONT, RAMBLA DE SANT JOAN, 57. TARRAGONA.—TELEFON 148

Neurastenias

clorosis,
debilitat general,
anemia

se curan radicalment ab l'us del
NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES
EN TOTES LAS FARMACIAS

TALLERS
d'Arts Sumptuarias
DE
FÉLIX RIBAS

Carretera Castelló, TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuarias.
Projectes y presupuestos detallats de las obras que ho requereixin.

Emulsió NADAL

Es la mellor y més agradable

Unica que conté'l 80 per 100 d'oli de fetje de bacallá y glicerosfats y hipofosfats de cals y de sosa.

Aprobada y recomenada pels Colegis de Metjes y Farmacéutichs de Barcelona, mitjançant l'análisis dels Srs. Drs. Bonet, Catedràtics de Farmacia de Marítim y Codina Langlin, de Barcelona.

Es aliment concentrat, medicament tònic, estipulant del desenvolupament físich, creixensa d'ossos y surtida de las dents. Necessaria als nens, embrassadas, vells y personas débils; pera las enfermedades consuntivas, convalescencia, diabetis, tos, catarros, tísiss, escrófulas, raquitisme, linfatisme y dolors; aumenta la llet y la vitalitat.

DE VENDA

Farmacias y magatzems de drogas:
A Tarragona, Major, 14

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.
Despullas, tercerilla, etc., grans lle-gums, etc.

COMISIONS Y REPRESENTACIONS
QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4, Tarragona

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Mendez Nuñez, 6

Tarragona, trimestre..... 1'50 pta.
Fora..... 1'50 »
Extranjer..... 2'00 »
Número d'avuy..... 0'10 »

Anuncis a preus reduits

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Mendez Nuñez, 16, 2. TARRAGONA

Centre de suscripcions

SADURNI GINESTA

RAMBLA DE SANT JOAN, 39, TARRAGONA

En aquest acreditat Centre que més anys compta d'existencia a Tarragona en aquest ram, s'admeten suscripcions a todas las obras de **Literatura, Ciencia y Arts** de las principals casas editorials d'Espanya ja sia per quaderns semanals o a plassos mensuals.

SE SUSCRIU TAMBÉ A LA

Biblioteca popular de L'Avenç y a la Ilustració Catalana

Ilustracion Artistica,

Album Salon,

Ilustracion Española y

Americana

La Moda Elegante Ilustrada,

Salon de la Moda

La Última Moda.

y a tota classe de Ilustracions, Periódichs y Revistas francesas, inglesas y alemanas.

LA BATERÍA

DE

JOAN ESTIL-LES

Tarragona.—39, Rambla St. Joan, 39.—Tarragona

Se serveix cervesa **MORITZ** y refrescos espumosos. Gran existencia de vins y licors de todas classes, oli pur d'oliva.

Preus econòmics

Se serveix a domicili

Farmacia Plana

al costat de l'antiga

CASA FIGUERAS

Real, 6.—TARRAGONA

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas antisépticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Aguas minero-medicinals TARRAGONA

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigüas de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bô, que resisteix tota proba al devall d'un canaló.
Además, també té uns vanos ab pintats tan rebóns, que ni Rafel ni Murillo

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real, 6. cantonada Rebolledo, 20

En aquesta casa trobará l'industria, l'agricultura y las arts, un complet assortit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riquesa garantida y d'importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sobre FLORESTILLA de la mellor marca TARRAGONA

26, COMTE DE RIUS, 26

Serveys de la Companyia Transatlántica

Linia de Cuba y Méxich.—Lo dia 17 de Novembre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **E. M. Cristina**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirme y Pacífich ab trasbord a Habana al vapor de la linia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Linia de Nova York, Cuba y Méxich.—Lo dia 26 de Novembre sortirà de Barcelona'l 28 de Málaga y'l 29 de Cádiz, lo vapor **Montserrat**, directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Linia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Novembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabaniilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina. per ferrocarril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich, pera quals ports admet passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Trinitat, Guanta y Camaná ab trasbord a Curaçao.

Linia de Filipinas.—Lo dia 3 de Desembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas lo vapor **Isla Panay**, directament pera Génova, Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Àfrica, de l'India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Linia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Desembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **León XIII**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Linia de Canarias.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona, lo 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de la Palma y Sta. Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cádiz, Alacant y Valencia.

Linia de Fernando Poo.—Lo dia 25 de Novembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Poo, ab escalas a Casablanca, Mazagán y altres ports de la costa Occidental d'Àfrica y Golf de Guines.

Linia de Tànger.—Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y divendres. Sortidas de Tànger: dimars, dijous y dissabtes. Pera més informes dirigi-se a son agent **D. EMILI BORRÁS**.

OVIL

RECETTINA A GIOLI

Lo mellor reconstituent era combatre ab éxit totas las malties nerviosas. **DE VENDA** en todas las Farmacias y en casa son autor, Passeig de Gracia, 4, BARCELONA

Aigua naf SERRA

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab labor tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 114 de litre al préu d'una pesseta.
A l'engros importants descomptes. Farmacia y laboratori de **A. Serra-Ross**
A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demana **AYGUA NAF SERRA**